

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

Odpeljala sta me s hitrim korakom, ne da bi me preiskala, čez trg na vrt in čez vrt — na strm breg k reki ter zakričala:

— Hrbet proti reki!

Postavil sem se, hipoma privlekel revolver iz žepa kaftana, oddal strel naravnost v mongolsko butico, ki je stala na levi, in sem še tisti hip padel s hrbtom naprej s sirmine navzdol. Druga butica je oddala name strel, nato pa zbežala zmedena nazaj, po pomoč. Zlomil sem si roko, a se vendar rešil.

KNJIŽEVNA POROČILA

S L O V E N S K A D E L A

Daniel De Foe: Robinson Crusoe. Za slovensko deco priredil Vladimir Levstik. V Ljubljani 1925. Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 161.

Od prvega svojega štiva v rani mladosti se dobro spominjam sv. pisma stare zaveze v bohoričici, Odisejevih lokavosti v Staretovi zgodovini, najbolj pa uspelega Parapatovega Robinsona. Še sanjalo se mi ni tedaj, da je spisal to izvrstno delo prodajalec nogavic Daniel Foe, ki ga je oče mesar hotel poslati v semenišče. Vrnivši se iz političnega pregnanstva domov, se je avtor leta 1687. začel imenovati Defoe. Ker pa se je bavil bolj s politiko nego s trgovino, je moral v kratkem bežati iz Londona zbog dolgov, ki pa jih je pozneje poravnal s kraljevim darom. Zaradi zabavljice na versko nestrpnost je bil obsojen na debelo globo in sedem let ječe. Trikrat mu je bilo stopiti na sramotni oder, ki pa mu je prinesel nezaslišano slavo med narodom. Spuščen po devetih mesecih na svobodo, je pričel izdajati prvi ljudski list «Review». Z njim si je pridobil tak ugled, da so izdajatelju poverili razne politične naloge, n. pr. osnovanje državne in trgovske pogodbe med Anglijo in Škotsko. Po kesnejših razočaranjih se je Defoe posvetil pisanju prostonarodnih povesti kakor tudi pustolovskih prigod, od katerih je «Kapitan Singleton» prednik angleškim pomorskim romanom. Priletni Defoe je preminul 1731. od žalosti, ker najstarejši sin ni maral roditeljem nakazovati določene letne vsote od podedovanega imetja. Sam pa je osrečil na tisoče in tisoče otrok s čudovito usodo Robinsona Krusovca (1719), ki se čita v vseh kulturnih jezikih. V prvih dveh sto letih so n. pr. Nemci obelodanili okrog sedemdeset robinsonad. J. J. Rousseau je visoko čislal to vzgojno berilo za mladež, z enakega vidika je pedagog Campe predelal «Robinsona mlajšega». Čar knjige je v tem, da je pisec toli preprosto na svojem brodolomniku ponazoril razvoj vsega človeštva. Sila goni samotnega otočana od izuma do izuma. Najprej biva v jami, nato v koči, celo v hiši in na pristavi. Ko se mu pridružijo še drugi ponesrečenci z razbite ladje, osnuje državico. Evo vam poti od trogloditskega lovca do poljedelca in državotvornega grajana!

V svoji materinščini poznate že več predelav Robinsona, pričeni s Cafovo. Zadnja je vsekakor največja in najboljša, opremljena s prikupnimi šubičevimi slikami. V gladki govorici nam je predstavil Vl. Levstik bremenskega Kreutznaera kot tržaškega Kruzovca — prikladneje bi bilo Križniča ali podobno, samo da bi bil potlej prehod v angleško obliko težji. Ako pa je puristični prelagalec zamenjal menda zbog kakofonskega korena domačo srajco z belokranjsko košuljo ali švabske škarje z nožicami

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

svojega starejšega imenjaka, bi se bil smel ogniti še nekim germanizmom, kot jenjati, žalibog in drugim. Kdor pravi *vznešeno* (2, 52), bi moral dosledno rabiti *ukrajen* namesto *ukraden*. Nekaj drugih podrobnosti prepustim J. Koštiálu za v «Kritiko».

A. Debeljak.

Lovro Kuhar: Povesti. Izdala Zadržna založba v Ljubljani. Cena 15 Din.

Pet krajših pripovednih spisov, ki me naravnost mičejo, da bi jih krstil za dokumentarične študije o psihi, življenju in borbi našega malega kmeta in delavca. Pozna se jim na prvi pogled, da jih je napisal človek, ki biva v tesnem kontaktu z maso in ki jih je sam preživljal. On sam je delavec. Naturalistično ostro objetje opazovanega predmeta; nezamotana, toda zanimiva in aktualna fabula; jedrnat jezik, ki izdaja priroden stilističen talent; to so prednosti tega knjižnega prvenca, več pa skoro ni mogoče zahtevati od samouka, ki živi daleč od mestnih središč, kjer se literatura ustvarja po shemah izkonstruiranih, ne pa doživljenih programov, s plehkim razumom, ne z intuitivnim opazovanjem, z dekadentnim sentimentom, ne z zdravim čuvstvovanjem. Sveža sila veje zlasti iz «Borbe» (objavljene svojčas v «Ljubljanskem Zvonu») in «Obračuna». Založba obeta še druga dela v širši javnosti manj znanih proletarskih pesnikov in pisateljev. S prvim izdanjem je nastopila skromno, toda dostojno. Korekturnih in podobnih napak nisem iskal, omenjam pa «brezumne (brezimne!) junake» na 5. strani v 1. vrsti. *Kocjan.*

G. Mazzini: Dolžnosti človeka. (Konec.)

Knjiga je bila prvotno namenjena italijanskim delavcem in je zato pisana v jasnem, lahko umljivem jeziku, ki mestoma spominja na evangelij. Slovenski prevod je v celoti precej zadovoljiv ter sledi dokaj zvesto in točno italijanskemu besedilu, včasih skoro prezvesto, kajti naš jezik ne prenese toliko trpnikov in deležnikov kakor italijanski. Včasih je slovenski prevod skoro barvitejši od originala: un menomo che — kolikor je črnega za nohtom (str. 6); rami collocati in ordine diverso — veje, brsteče v raznem pravcu (str. 49). Ponekod je v prevodu kaj izpuščenega, n. pr. na strani 4. beremo: «... me je utešil za mnoga zelo grenka razočaranja», v originalu pa: «mi consolò dell' abbandono altrui e di molte acerbissime delusioni». Str. 11.: «Pravice pripadajo v enaki meri vsakemu poedincu. Kako hočete torej dokazati...» Original ima dva stavka več: «I diritti appartengono uguali ad ogni individuo: la convivenza sociale non può crearne uno solo. La Società ha più forza, non più diritti dell'individuo. Come dunque proverete voi...» Nepopolno in deloma zmedeno odgovarja slovenski prevod na vprašanje, kam je dovedlo precenjevanje neodvisnosti poedinčeve (str. 18): «Do anarhije, to je do zasmehovanja šibkih, ki nimajo ne sredstev, ne časa, ne pouka, kako izvrševati svoja prava v politični uredbi; do egoizma, to je do osamljenosti in v morali do propasti šibkih, ki se ne morejo sami pomagati.» Zabrisana je stroga, logična tadelnost originala. V popolnem prevodu s primernimi ločili in našim besednim redom bi se reklo: «V prometu do anarhije, to je do zatiranja šibkih; v politični uredbi do svobode, to je do zasmehovanja šibkih, ki nimajo ne sredstev ne časa ne pouka za izvrševanje lastnih prav; v morali do sebičnosti, to je do osamljenosti in propasti šibkih, ki si ne morejo sami pomagati.» Prevajalec očitno ni navdušen pristaš Breznikovega pravopisa, če piše: polumodrost, polukrog, vkoreninjen, nagnenje, mešetarenje, zaželjen, poželjenje, izkažen, izpačen, v katerikoli deželi se nahajate, pristojati, se udanost, zoperstaviti se, v svrhu ustvarjanja, surov, razun, delokrog (pa